

Verder gaan...

Een duo-verhaal over wonen in Oranje

chris.marchand@oranje.be • tekeningen: Olivier Van Gierdeghom

In de Tom Pouce...

Louise is 58 jaar, ze heeft een expressief gezicht met diepe groeven. Ze kent gans Brugge op haar duimpje. Ze is er geboren en getogen. Ooit als klein meisje ging ze naar de Groene Poorte, naar het speelplein. Nadien had ze nog weinig met Oranje te maken, tot de dag dat haar mama stierf. Louise spreekt met vaste stem, in tegenstelling tot haar bewegingen die een beetje housterig en beverig zijn. Uiteraard kent ze de kelner die op ons toegelopen komt. Ze stelt ons met zichtbaar genoegen aan hem voor.

Dorothy is 20 jaar jonger dan Louise, ze kennen mekaar slechts van zien, en dus is dit gesprek voor hen ook een kennismaking met elkaar. Ik heb hen allebei uitgenodigd voor een babbel in de 'Tom Pouce', op de Burg te Brugge. Een etablissement waar je achteraan kunt wegzinken in zachte brede banken, ver weg van de toeristen. En waar ze volgens Louise de beste wafels hebben!

Dorothy zal binnenkort in één van de nieuwe appartementen van Oranje in 't Bilkske gaan wonen. Ze kijkt echt uit naar het gesprek, want ze weet dat Louise al heel wat meegemaakt heeft. En nu woont ze alleen in een Brugs huisje. Ook háár grote droom! Dorothy komt uit een kinderrijk en warm gezin. Als kind werd ze in de watten gelegd, vertroeteld en beschermd. Ze heeft een frêle lichaam, ze kan haar rechterhand amper gebruiken maar de twinkeling in haar ogen verraadt haar levenslust.

Als ik ze zo bekijk, hebben ze ondanks hun verschillende achtergrond en leeftijd heel wat gemeen. Hun gedrevenheid en hun humor. Voorwaar geen makkelijke tantes, maar het is altijd fijn in hun gezelschap te vertoeven.

Louise vertelt

Dorothy, leergierig als altijd, wil het fijne weten over hoe Louise nu woont. En Louise heeft slechts een half woord nodig, zo fier is ze op wat ze heeft bereikt.

"Ik woon vlakbij, in een huisje met een koertje. Boven mij woont nog iemand, maar veel contact heb ik niet met die mensen. Voor mij is t belangrijkste dat ik elke dag mijn bezigheid heb, ik kan veel alleen, maar ik ben niet graag alleen. Toen ik nog in het huis van Oranje woonde, had ik het heel moeilijk, ik kon helemaal niet overweg met de andere bewoners. Ik werd er 'put-onnozel' van. Daarom zorgde de begeleiding dat ik niet zoveel tijd in huis moest doorbrengen. Ik vertrok 's morgens met de bus en zorgde dat ik altijd op tijd voor 't eten terug was. Nu ga ik nog altijd 2 dagen in de week naar de ergotherapie. Daar kennen ze mij al vele jaren, al van toen mijn ma nog leefde. En twee dagen ga ik helpen in de keuken van een bejaardentehuis. Ik moet de borden en 't bestek klaarzetten op tafels, nadien alles in de afwas-machine zetten, en na de middag mag ik altijd een beetje rusten. Soms is er nog wat strijk te doen. De kok is een toffe gast, die maakt altijd grapjes met me. En als ik te moe ben, mag ik een beetje gaan zitten. In 't begin durfde ik dat niet te zeggen, en dan begon ik zo te beven dat ik iets uit mijn handen liet vallen. En dan durfde ik de volgende dag niet meer terug gaan, omdat ik bang was dat ze kwaad waren op mij. Eigenlijk is dat het belangrijkste voor mij, durven zeggen dat ik me niet goed voel en daar niet beschaamd over zijn."

Dorothy kan daar van meespreken. *"ik ken dat, ik zeg altijd van ja als ik iets niet goed begrijp. En in 't weekend, wat doe je dan?"*

Louise wordt een beetje stil van die directe vraag. De weekends zijn voor haar immers een probleem. Haar zus woont ver weg en heeft veel om handen met de kleinkinderen, ze heeft niet de ruimte om elk weekend tijd voor

haar vrij te maken. En daar heeft Louise veel verdriet om. De zaterdag is niet zo'n probleem, dan gaat ze naar de markt en daarna loopt ze meestal even binnen in Alloo-Alloo. En 's middags kan ze zich goed bezig houden met haar breiwerk. Maar de zondagen duren zo lang. De winkels zijn dan niet open. *"Mijn begeleidster heeft al een vriendin voor mij proberen te zoeken, maar da's niet gemakkelijk. Als er iets te doen is in 't stad, probeer ik er naar toe te gaan. En af en toe kan ik es bij iemand op bezoek. Ik ben altijd blij als het maandag is."*

Vroeger moest ik nooit zelf iets vragen...

Dorothy gaat elk weekend naar huis. Er valt in hun familie altijd wel wat te beleven. *"Soms wou ik dat ik in het weekend wat meer vrij was, zodat ik es uit kon gaan met mijn vrienden. Maar dat vinden mijn ouders niet zo leuk, en ik moet hen ook altijd vragen om mij te voeren hé. Maar als 't voor het vriendenfeest is of zo, ja dan mag ik natuurlijk wel gaan!"*

Mijn ouders hebben het heel moeilijk met mijn handicap, vooral mijn Ma. Zij kan mij niet zien sukkelen, en ik pruts liefst zolang tot ik het zelf gedaan heb. Je kan niet geloven wat een overwinning het was toen ik voor het eerst zelf mijn boterham met choco gesmeerd had.

Het is al een hele tijd dat ik elke 2 weken voor 3 dagen naar het kortopvanghuis ga. Sinds ik weet dat ik in 't appartement in 't Bilkske kan gaan wonen, blijf ik een ganse week in 't kortopvang. Ik ga overdag naar het dagcentrum en 's avonds slaap ik in het kortopvang. Daar leer ik mijn plan te trekken, maar leer ik ook hulp te vragen. Vroeger moest ik nooit iets vragen, het werd altijd voor me gedaan. Maar nu..." Dorothy zucht.

En dan overlijdt de mama van Louise ...

Louise die zich haar verblijf in het kortopvanghuis nog levendig herinnert, leeft helemaal mee. Zij kwam in het kortopvanghuis terecht op 't moment dat haar mama stierf. Dat was voor haar een grote shock. Haar ganse leven had ze samen met haar mama op een appartementje gewoond. Samen hadden ze hun leven beredderd, ze hielpen mekaar waar nodig. Louise hielp mee in het huishouden, en toen haar mama ouder werd, nam ze steeds meer taken over. Het gaf haar een goed gevoel, en van dagbesteding had ze nog nooit gehoord.

"Ik zakte in een diepe put. Ik was zo bang wat er met me zou gebeuren. Ik kende Oranje nog van vroeger, maar ik voelde me helemaal niet thuis tussen al die vreemde mensen. En mijn zus begreep dat niet. Zij vond dat ik toch best van al was in Oranje, dat ik vrienden zou hebben en zo. Maar ik had het liefst in ons appartement blijven wonen. Toen er een plaatsje vrij kwam in een huis van Oranje, was ik blij, dat ik eindelijk weer een thuis had gevonden. Maar ik kon het daar niet gewoon worden.

Nochtans heb ik daar meer dan 3 jaar gewoond. Op den duur werd het zo erg, dat ik niets meer kon verdragen en colèrig werd van zodra de begeleiders iets zeiden dat me niet aanstond."

Met vallen en opstaan

Louise kijkt me steeds aan. Ik was daar toen ook begeleider. Ik herinner me die periode nog heel goed. We wisten niet goed wat te doen om Louise te integreren in de groep. Haar agressieve buien werden hoe langer hoe erger. Op een bepaald moment was het zo uitzichtloos dat we Louise lieten opnemen in een psychiatrische afdeling voor personen met een handicap. Louise was kwaad én ontroostbaar. Ze miste haar routine, was volledig uit haar doen.

Maar die bijzonder moeilijke periode zou een keerpunt worden in haar leven. Het team kreeg meer zicht op de onderliggende problemen van Louise die het samenleven voor haar zo moeilijk maakte. En Louise leerde dat het beter was om haar gedacht te zeggen dan alles op te kroppen. Het was inderdaad een keerpunt, dat onmiddellijk startte met haar terugkomst.

Louise kon, net zoals vroeger bij haar ma, terug haar eigen boodschappen doen. Voor haar broodmaaltijden was ze zelf verantwoordelijk. En we startten een strak weekschema op, waardoor ze veel tijd buitenshuis doorbracht. Zo kreeg Louise terug wat meer zelfvertrouwen maar ook opnieuw vertrouwen in de begeleiding.

Ik glimlach en kijk Louise aan. *"Dat hadden we toen niet door hé, dat het leven in groep het je zo moeilijk maakte."* Louise knikt en beaamt *"ik zou nooit meer terugwillen, nooit meer"*.

Dorothy gaat op kot!

Dorothy kijkt een beetje bedrukt, ze is onder de indruk van het verhaal van Louise. “Vertel jij es waar jij nu gaat wonen”, nodig ik haar uit. Voor Dorothy voelt het gaan samenwonen met andere mensen met een handicap een beetje als op kot gaan. Ze kijkt er ontzettend naar uit. Ze zullen apart wonen, elk hun eigen kamer hebben, hun eigen activiteiten overdag, enz. Maar toch zullen ze 's morgens en 's avonds samen kunnen eten, TV kijken, een babbeltje doen. Het feit dat er niet altijd begeleiding aanwezig is, geeft haar een sterk gevoel van verantwoordelijkheid.

“Eerst waren mijn ouders er helemaal niet voor”, zegt ze. “Ze hadden er echt schrik van. Ik denk schrik dat ik zou vallen of zo of mij verbranden, en dat er niemand bij zou zijn om me te helpen. Ik vond het zo erg, maar durfde dat toch niet te zeggen aan hen. In het kortopvanghuis had ik dat wel aan een begeleidster gezegd, en zo is dat dan toch ter sprake gekomen. Er was een vergadering met mij en mijn ouders en de sociale dienst en begeleiders van Oranje over mijn toekomst. Mijn ouders vonden het voor mij nog veel te vroeg om van huis weg te gaan. **Gelukkig heb ik veel steun gehad van mijn oudste broer. Hij verstond mij héél goed.** Het heeft een hele tijd geduurd voor er een oplossing kwam. Dat appartement in 't Bilkske is voor mij en mijn ouders een beetje een tussenweg. Mijn pa komt mijn kamer schilderen, en ik mag zelf de kleur kiezen. Ik heb al beslist welke posters ik wil hangen en zal sparen voor mijn eigen TV. Ik zou nog altijd graag met mijn vriendje gaan samenwonen, maar ik besef dat ik eerst nog veel moet leren.”

Louise knikt overtuigd. “Ja ja”, zegt ze als een volleerde dame, “Alleen is maar alleen. Jij mag van geluk spreken dat jij nog je ouders hebt. En je broers en zussen. Moet jij eigenlijk leren koken om in dat appartement te kunnen wonen?”

Dorothy weet dat eigenlijk niet zo goed. “Ik zal dat eens moeten vragen, ik heb daar nog niet aan gedacht. Maar ik ben wel aan het leren fietsen! Marc, een vrijwilliger neemt mij elke vrijdag mee voor een fietstochtje met de driewieler. In 't stad kan ik nog niet fietsen, maar daarbuiten lukt het al heel goed. Ik moet vooral zorgen dat ik niet teveel rondkijk, dat ik op de baan let.”

“Fietsen in Brugge, dat niets voor mij,” lacht Louise. “Ik doe alles te voet, de winkels zijn toch niet ver. En anders neem ik de bus, dat is gratis voor mij.”

Bij het afscheid nemen vraagt Louise of Dorothy niet es op bezoek wil komen in haar huisje. Ze spreken af mekaar te bellen.

De handicap is vaak niet de grootste hindernis!

Die avond bij het naar huis rijden, mijmer ik nog na over het gesprek. Over al die verschillende levenspaden die Oranje kruisen. Over de grote verwachtingen en vragen, en de beperkte middelen waarmee we moeten werken. Vaak is de handicap niet de grootste hindernis.

Als mensen met een handicap geluk hebben, zijn ze geworteld in de samenleving, hebben ze familie en vrienden, en enkele begeleiders die ervoor gaaën. Mensen die geloven dat ze iets kunnen bereiken. Mensen die luisteren, zoeken, dingen uitproberen.

De weg is lang, de tocht vaak moeizaam. Het is regelmatig op je stappen terugkeren, om met hernieuwde kracht de volgende hindernis te nemen. Het is tijd investeren in afspreken, samenkomen, discussiëren, organiseren, doen en leren uit ervaringen. Hoe meer mensen betrokken zijn in de ondersteuning, hoe breder het draagvlak is waarop mensen met beperkingen kunnen terugvallen.

De hindernissen die we in Oranje moeten nemen zijn tevens onze grootste uitdagingen. Het is het laveren tussen verschillende belangen en realiteiten, het delen van verantwoordelijkheden en het loslaten van ons professioneel overwicht. Het is zorg dragen voor het netwerk van relaties die cliënten hebben, van de bakker tot de kapster, van de toffe nonkel tot de bezorgde zus, van de bejaardenbond tot de naaclub. Het is vensters openen op de samenleving, onze inspanningen niet alleen toespitsen op onze eigen projecten, maar steeds de blik naar buiten gericht houden. **Onze opdracht reikt verder. Daarvoor doen we het.**

Omwille van de privacy zijn de verhalen van Dorothy en Louise onherkenbaar gemaakt, daarom zijn hun verhalen doorspekt met aspecten uit de levensverhalen van andere bewoners uit de huizen van Oranje.